

Јелена З. Милић*

Универзитет у Нишу

Филозофски факултет

Департман за србистику

БИБЛИОГРАФИЈЕ АУТОРСКИХ ПРИЛОГА ИЗ ПЕРИОДИЧНИХ ПУБЛИКАЦИЈА: КА ЛИСТОЛОШКОМ ПРИСТУПУ

На примеру два различита библиографска приступа пописаним ауторским прилозима из серијских публикација, у раду указујемо на апликативност листолошког приступа овој грађи. У уводном делу истраживања пружамо увиде у континуитет интересовања за библиографију у српској научној традицији, са кратким освртима на њену историју и теорију, од почетака у Орфелиновом *Календару* за 1766. годину и *Славено-сербском магазину* (1768), који су били на граници теоријског и критичког промишљања књижевних дела и њиховог библиографског пописивања. Затим упућујемо на досадашње теоријске приступе библиографији у српској науци о књижевности, показујући да они „по правилу” нису са посебном пажњом отварају питање њене рецепције. Након сажетог осврта на листологију (теорију листе), у последњем сегменту рада анализирамо могућности примене листолошког метода на библиографске листе ауторских прилога из периодичних публикација.

Кључне речи: библиографија, листологија, листа, књижевни часописи

1. Увод

Повод за разматрање новијих методолошких приступа библиографијама била је иницијатива покренута најпре организацијом округлог стола, потом и књижевнонаучним тематом намењеним дужим и темељнијим разговорима о књижевним часописима, чије је систематско изучавање у српској науци о књижевности дуго изостајало. Иако се у новије време развило низ значајних пројеката² који пока-

* jelenamilic018@gmail.com

2 Повећаном књижевнонаучном интересовању за периодичку допринела је вишедеценијска традиција Матице српске и научног одељења Института за књижевност и уметност, започета 1970. године са пројектом *Историја српске књижевне периодике*, а настављена током наредних деценија, научноистраживачким пројектима *Историја српске књижевне периодике прве половине 20. века*, *Место и улога периодике у историји нове српске књижевности* и *Улога српске периодике у формирању књижевних, културних и националних образаца*. Сви наведени пројекти, намењени пре свега проучавању књижевне периодике, знатно су тематски проширили и методолошки развили распон истраживања часописне грађе. Средишње место у њиховим научноистраживачким резултатима свакако заузима заједничка библиотека Матице и Института *Историја српске књижевне периодике*, која до сада обухвата тридесетак издања, и то више библиографија часописа, летописа културног живота, зборника радова, колективних и појединачних ауторских монографија. У свима њима је са највише пажње било писано о библиографијама појединачних аутора и значајних књижевних часописа, те су се аналогно таквом истраживачком фокусу разматрале структурна и хронолошка питања у библиографским пописима, или, у новије време, стагус и функција библиографија у електронском окружењу. Међу наве-

зују зашто је поједностављен поглед на часописну грађу са разлогом требало изменити, на такву потребу у српској књижевнаучној традицији, како је већ истицано (в. МАТОВИЋ 2016: 7), указао је још Богдан Поповић у програмском тексту „Књижевни листови”, објављеном још у првим бројевима *Српског књижевног гласника*³. Указујући на њихов значај, Б. Поповић у часописима запажа „нов књижевни облик”, отварајући притом два питања, круцијалана за опстанак, добру и плодотворну рецепцију часописне грађе: прво је „Како да се тај књижевни облик најбоље употреби?”, друго је „Који су његови задаци?” (ПОПОВИЋ 1977: 125)

Имајући у виду наведено Поповићево становиште, у раду разматрамо појављивање жанра библиографије у књижевним часописима, као и праксу библиографског пописивања ауторских прилога из периодичних и серијских публикација. У првом делу истраживања завирујемо у „временску дубину” како бисмо упутили на континуирано интересовање за жанр библиографије у српској књижевнаучној традицији. За потребе наше анализе библиографских листа ова историјска позадина значајна је јер подсећа на изузетну „трансисторијску стабилност листе и њене функције као културног алата” (CONTZEN 2021: 42). У уводним разматрањима дајемо кратак преглед историје и теорије библиографије, са нарочитим освртима на места која се односе на серијске публикације, указујући на њене почетке у Орфелиновом *Календару* за 1766. годину и *Славено-сербском магазину* (1768), као и на статус читаоца у некадашњим библиографијама. Трећи сегмент истраживања потврђује апликативност листолошког метода пописаним ауторским прилозима из серијских публикација, а у њему се упоређују два различита библиографска приступа овој грађи: први је селективни и мешовити заступљен у одељку „Чланци и прилози у серијским публикацијама” из *Библиографије Светлане Велмар-Јанковић 1952–1999* који је начинила Бранка Булатовић за темат посвећен ауторкином делу у зборнику *Савремена српска проза*). Могућности листолошког приступа најбоље репрезентује његова примена на другом примеру, одељку „Прилози у листовима, часописима, зборницима, антологијама 1916–1999” потпуне *Библиографије Рада Драинца 1916–1999* који је саставио Гојко Тешић, по моделу жанровског и тематског разврставања.

2. Теорија библиографије у српској научној традицији

Прва појављивања библиографских елемената у српској науци о књижевности, као и свести о значају библиографског пописивања везују се за име Захарије Орфелина⁴ и *Славено-сербскиј восточнија цркве календар...* за 1766. годину, познатим објављеним научним зборницима и монографијама посвећеним теоријским и методолошким питањима периодике, као један зборник радова, *Жанрови у српској периодици* (2010), посвећен је жанровским потенцијалима периодичних публикација, док је други, *Значај библиографије периодике за истраживање књижевности и културе* (2014), усмерен ка разматрању улоге библиографских пописа у комплетнијем сагледавању српске књижевности и културе. У наведеним зборницима, међутим, изостаје посебан осврт на појављивање жанра библиографије у књижевним часописима, као и на праксу библиографског пописивања ауторских прилога из периодичних и серијских публикација.

³ Текст је 1901. године објављен из два дела (први део у првом броју часописа *Српски књижевни гласник* (1901, књ. 1, бр. 1, стр. 23–36), а други у другом броју (бр. 2, стр. 109–122).

⁴ О „библиографској свести” Захарије Орфелина детаљно је писао Војислав Максимовић (в. МАКСИМОВИЋ 1986: 23–31), аутор прве монографске студије новијег датума посвећене основама теорије библиографије.

том једино захваљујући Вуковим сведочанствима о његовом постојању. У необјављеном предговору *Даници*, Вук, наима, само укратко представља грађу календара, али је и тај кратак осврт довољан да укаже на зачетке библиографије у српској научној традицији:

„У њему је [...и поглавље] (3) о књигама: а) какве су знатне књиге изишле и пошто се продају, б) како се различне књиге зову по величини листова и по свези, и какова је којим цијена и т. д. [...] Потом се објављују и српске књиге, н. п. Правила молебная святыхъ Сербскихъ Просвѣтителей; Павла Јулинца 'Краткое введение въ Историю происхождения Славено-Сербскаго народа'; *Сербский букварь*; В. Дамјановића аритметика итд.” (КАРАЦИЋ 1969: 524).

На основу Вуковог описа Орфелиновог *Календара* за 1766. годину може се закључити да је он имао одлике библиографије, мада не потпуно у њеном данашњем значењу. Још у првом српском књижевном часопису, *Славено-сербском магазину* (Венеција, 1768) Захарије Орфелина и његовом деветом одељаку „Известија о учених делах”, предмет библиографске обраде уз монографије биле су и серијске публикације⁵. Појачана свест о улози периодичних публикација у културном напретку српског народа почела се нешто интензивније развијати тридесетих године деветнаестог века, када се међу уредницима књижевних часописа, најпре у *Сербском летопису* (који је у то време уређивао Георгије Магарашевић), у српској науци о књижевности утемељује појам библиографије и јавља један од првих прилога њеној теорији⁶. У тексту *Средства за напредак литературе славенске* (1825) Г. Магарашевић књижевним листовима и часописима посвећује засебно поглавље, а нешто касније о серијским публикацијама са више пажње пише и Павле Стаматовић, у текстовима објављеним у *Сербској пчели* (1830) и *Сербском летопису* (књ. 7, 27, 1831) које је уређивао.⁷ Тридесетих година 19. века појавиле су се, међу првима, и персоналне библиографије⁸ Јоакима Вујића и Милована Видаковића, сачињене од стране самих аутора који су тиме себе сврстали и у ред библиографа.⁹

5 На основу каснијег Вуковог описа, видљиво је да је *Календар* уз попис и приказе књига, садржао и Орфелинов осврт на часопис под насловом *Сербска пчела* за који се каже да ће излазити двомесечно.

6 Магарашевићев текст *Кратке библиографическе вести о литератури Славена*, објављен у часопису *Сербски летопис* (књ. 1, 1825), један је од првих прилога теорији библиографије. У њему Магарашевић излаже мишљење да су „континуитет, систематичност, поузданост, потпуност информација о ранојој и текућој издавачкој продукцији предуслови успешног развоја књижевности” (ВРАНЕШ 2010: 11).

7 За детаљније увиде у почетке српске библиографије и њеним првим релацијама са периодиком видети монографију *Српска библиографија у периодици 1766–1941* Александре Вранеш (ВРАНЕШ 1997: 23–53).

8 Душан Панковић их посматра као прве две српске персоналне библиографије (ПАНКОВИЋ 1982: 68–71), мада су у науци о књижевности мишљења о првобитним утемељивачима персоналних библиографија подељена. Опширније о назнакама персоналних библиографија у текстовима Павла Ј. Шафарика, Димитрија Давидовића и Георгија Магарашевића пише Александра Вранеш (в. ВРАНЕШ 1997: 148–156).

9 Јоаким Вујић најпре анонимно објављује библиографску брошуру на немачком језику у Пешти 1826. године (в. ПАНКОВИЋ 1982: 68), потом и „аутоперсоналну” библиографију (ВРАНЕШ 1997: 147) у аутобиографији *Животоописаније и чрезвичайна његова прикљученија* (1833). Персоналана библиографија Милована Видаковића у *Предисловију Путешествија у Јерусалим* (1834) настала је као резултат чувеног пишевог спора са Вуком Караџићем, са наменом да потврди обим Видаковићевог стваралаштва.

Поред вишеструко истицаних запажања да се *Календар* и *Славено-сербски магазин* могу различито жанровски посматрати, те да сходно томе представљају истовремени почетак српске књижевне критике, историографије и библиографије, за нашу истраживачку тему од нарочитог је значаја и чињеница да је уписани читалац био неизоставни део првобитне намене првих српских библиографија. Осим што су се користиле за изношење оцена о делу једног писца, те као такве биле на граници теоријско-критичког размишљања о књижевним делима и њиховог библиографског пописивања, библиографије су такође настајале из жеље аутора да читаоце упознају са новим насловима и актуелном литературом, или да скрену пажњу читалачке публике на тадашњу оскудну издавачку делатност. Читалац је био највидљивији у (са тачке гледишта данашње библиографске науке) такозваним додацима¹⁰, заступљеним у виду коментара или описа који су се налазили уз саму библиографску јединицу. О иманентном „присуству” читаоца у библиографској листи можда најупечатљивије сведочи пракса цензурисања библиографија, иза чије селекције стоји свест о потенцијалном рецепијенту њеног садржаја.¹¹

У монографији *Српска библиографија за новију књижевност 1741–1867* (Београд, 1869) Стојан Новаковић први у српској науци о књижевности развија образложени методолошки приступ библиографији¹² и напомиње да раније назначена свест о њеном књижевноисторијском значају треба да добије своју теоријску и практичну позадину. Новаковићева начелна идеја надаље је развијена у низу савременијих теоријско-методолошких приступа библиографској грађи, међу којима се Војислав Максимовић издваја као аутор прве монографске студије новијег датума посвећене основама теорије библиографије¹³. Уз Војислава Максимовића, Александра Вранеш се у српској научној традицији издваја као ауторка највећег броја монографских студија посвећених историји и теорији библиографије¹⁴.

10 Такве додатке садржи библиографија Јоакима Вујића, штампана као саставни део пишчеве аутобиографије из 1833. године. Посебну њену занимљивост представља необичан додатак у виду индекса (листе) личности заслужних за штампање пишчевог дела који је сасвим засенио основну намену библиографског пописа (упознавање читалачке публике са одређеним литерарним опусом), стављајући у први план њено могуће подстицајно дејство на будуће финансијере Вујићевог рада и дела.

11 Дobar пример цензурисања библиографских референци представља повод за увођење такозваног „АПА стандарда” за библиографско цитирање који је, према званичним подацима, установљен након вишегодишњих психолошких испитивања рецепције библиографије и добијених статистичких показатеља. Овај систем, наимае, уз пуно презиме садржи само иницијал аутора јер је Америчко удружење психолога установило да читаоци библиографија са „мање поверења” користе референце женских аутора.

12 У том смислу, темељ Новаковићеве књиге представљају две монографије: прва и најстарија Лукијана Мушицког, сачувана у рукопису (в. КОСТИЋ 1979), и друга Павла Јосифа Шафарика која се у критици сматра *основом српске научне библиографије* (в. МИХАИЛОВИЋ 1964: 16) насталој, како се претпоставља најкасније 1833. и објављеној постхумно, 1865. године, а штампаној на немачком језику (*Geschichte des Serbischen Schriftthums*) јер је аутор током писања имао на уму рецепијенте аустријске монархије.

13 Реч је о књизи *Основе теорије библиографије: са примјерима* (Београд, 1987), која је имала више допуњених издања (друго: *Основе библиографије*, Српско Сарајево, из 2003. године и треће: *Библиографски и сродни огледи*, Источно Сарајево, из 2012).

14 Прва међу њима, монографија *Српска библиографија у периодици 1766–1941* (Београд, 1997) Александре Вранеш резултат је вишегодишњег ауторкиног истраживачког рада на докторској дисертацији. Са даљим истраживачким интересовањем за ову тему, А. Вранеш је током наредних деценија

Досадашњи теоријски приступи библиографији у српској науци о књижевности нису са посебном пажњом отварали питање њене рецепције. Примена савременог листолошког приступа на библиографске листе показале да библиографија не мора нужно бити зборник докумената за историју књижевности (како ју је видео Ф. А. Еберт), већ да се може, као и свако друго „читалачко штиво”, понашати у складу са потребама и интересовањима својих тумача.

3. Теорија листе: *листологија*

Наглашавајући њену „формалну посебност”, Роберт Белкнап (Robert Belknap) листу одређује на следећи начин:

„У најједноставнијем облику, листа је оквир који различите и одвојене ставке држи заједно. Тачније, листа је формално организован блок информација који се састоји од скупа чланова. То је пластична, флексибилна структура у којој је низ саставних јединица кохерентан са посебним односима генерисаним специфичним силама привлачења. Генерално, такве структуре могу бити изграђене тако да изгледају насумично, или могу бити организоване по неком отвореном принципу” (BELKNAP 2000: 35–36).

У монографији посвећеној „поетици набрајања”, Сабине Мејнбергер (Sabine Mainberger) предлаже сличну дефиницију, са нагласком на „скаларну природу” листе, које могу бити: мање или више статичне/динамичне, стриктно или лабаво организоване, са различитим принципом реда или мотивације за експлицитно и имплицитно (не)навођење грађе (в. MAINBERGER 2003: 7). Бењамин Самонс (Benjamin Sammons) истиче њихову „заједничку прикладност за специфицирану рубрику каталога” (SAMMONS 2010: 9), подсећајући да се каталог или друга стилско-реторичка средства попут акумулације и енумерације често исказују формом листе. Зборник индикативног назива *Шарм листа* (*The Charm of a List: From the Sumerians to Computerised Data Processing*) уредница Луси Долежалова (Lucie Doležalová) започиње запажањем да је листа „најчешће алат”: човек, наиме, „не чита, већ само користи листу: тражи релевантне информације у њој, али обично не треба да се бави листом у целини — и срећан је због ове чињенице” (DOLEŽALOVÁ 2009: 1). Узимајући у обзир наведене ставове, истакнута теоретичарка и један од најактивнијих афирматора теорије листе Ева фон Концен (Eva von Contzen) предлаже следећу „минималистичку” дефиницију: „листа је скуп ставки састављених по неком принципу у формално препознатљиву целину”, уз додатно појашњење да форму листе „карактерише неколико (обично три или више) различитих елемената”, датих „у директном низу и у лабавој, ако уопште постоји, синтаксичкој и концептуалној кохерентности, како са осталим елементима, тако и са околним наративним материјалом” (CONTZEN 2021: више пута допуњавала првобитни облик своје књиге о теорији и историји библиографије у периодици, па је свако њено наредно издање (*Основи библиографије* (Београд, 2001), *Основи теорије и историје библиографије* (Бањалука / Београд, 2010) и *Библиографија* (Београд, 2013)) са придодатим погледима на деловање електронских библиотека на форму библиографије, било додатно поткрепљено теоријским увидима у савремено стање библиографске науке. Из наведеног разлога, истраживачки опус Александре Вранеш пружа најбоље дијахронијске увиде уз чију помоћ можемо пратити како се кроз историју мењала и развијала библиографска форма у српској науци, заједно са опсегом њене теорије.

36). Како даље наводи Е. фон Концен, приметно је да се чак и у научном контексту о листама најчешће говорило у терминима као што су „практичност” и „функционалност”, у чему је рецепција листе компатибилна са рецепцијом форме библиографије. Управо зато што се аутоматски преузиманим ставовима када је о листама реч „имплицирао недостатак креативности и вештине” (CONTZEN 2021: 37), инспирисана проицијивим Борхесовим и Ековим ставовима, читава једна група савремених теоретичара књижевности и наратолога знатну пажњу фокусира на анализу занемарених и превиђених аспеката форме листе, проналазећи утемељење за таква становишта нарочито у књижевним текстовима (где се апликативност листе потврђује њеним изузетним уметничким и стваралачким потенцијалом).

За анализу листа (па и оних библиографских) у нашем раду, издвојила су се као важна она питања на која се у теоријској литератури, у мањој или већој мери иначе упућује: реч је о структури, садржају, положају, наративности, рецепцији и функцијама листе.

1. Структура листе. Структурна организација грађе обухваћене листом односи се на питања: синтаксичког распореда елемената листе; (не)поштовања принципа реда; степена елиптичности и њиховог типографског распореда на страници (да ли је распоред/систем набрајања нумеративни, вертикални или хоризонтални) итд. Њима се прикључују и питања: да ли је структура листе довољно јасна; постоје ли листе инкорпориране унутар основне листолошке јединице; колико принципа уређивања се може открити у листи (осим оног основног) и да ли се у „листолошки поредак” ставља мешовита, тематски и жанровски (не)класификована грађа? (в. CONTZEN 2021: 38)

2. Садржај листе. Осим питања: *шта се набраја?*, аспект садржајности подразумева и питања потпуности или селективности листе, њене затворености или отворености; да ли је листа дијахронијска, хронолошка или вредносна, с обзиром на податке које садржи и сл. (в. CONTZEN 2021: 38)

3. Положај (или „локација”) листе. Пошто се, како Е. фон Концен запажа „у принципу све може набројати”, од посебне је важности обратити пажњу на „оно што се листом издваја у конкретном контексту” (в. CONTZEN 2021: 4), односно: да ли се наведени садржај појављује изненада или мотивисано, објашњено, очекивано; да ли је листа сингуларна појава или припада широј мрежи (листолошких или енумеративних) структура које су интер-/интратекстуално повезане; да ли је, у погледу положаја, листа завршена, затворена или отворена, како се конфигуришу њени почетак, крај и динамика, да ли је она самостална појава или можда припада већој мрежи... – само су нека од питања о положају (семантичкој и текстуалној локацији) листе и њеном јављању у односу на шири контекст. (в. CONTZEN 2021: 39) Једно од важнијих питања које се односи и на библиографску листу јесте „питање дијахроније” и њене историчности. Увиди у наведене контекстуалне аспекте имеђу осталог откривају како се листе користе и различито концептуализују у одређеним историјским периодима и културним контекстима. (в. CONTZEN 2021: 40)

4. Наративност листе. Сагледане кроз призму наративности листе су за класичну наративну теорију представљале „проблематичну” категорију, маргиналне, „ненаративне”, атемпоралне групе којој недостаје основни услов наративности,

што је довело до превиђања вишеструке функционалности листе и допринело њеној „неславној” судбини у ранијим теоријским разматрањима. Ако су осмишљене као елементи наративних текстова листе заиста може да карактерише извесна тензија између наративне прогресије (хоризонталне осе нарације) и застоја који изазивају. Како Ева фон Концен запажа, сама форма листе, била она сагледана као целина или еnumerативна грађа, представља прави изазов за читаоца и садржај наратива у који се интегрише, али и за проток саме његове приче (в. CONTZEN 2018: 316). Унеколико „неразрешива” амбиваленција ове форме огледа се у чињеници да листа, као изазов конвенционалним читалачким навикама, може бити позив рецепијенту да напусти зону комфора „читања ради заплета” (CONTZEN 2018: 256) тј. секвенцијалног читања, али исто тако, осим успешног „изазивања читалачких навика”, листе могу да имплицирају и секвенцијални наративни ток процеса рецепције (на пример у хронолошком читању библиографије). Ако функцију листе разлажемо на плану карактеризације ликова и интерпретације друштвеноисторијског и културног контекста, њен семантички домет постаје изузетно широк, толико да шири сам простор приче, заједно са њеним временом.

5. Рецепција листе. *Сугестивност и полисемантичност* вишеструко су и сасвим оправдано у теоријској литератури истицане као две изузетно важне карактеристике форме листе. Управо због „празнина” заступљених између набројаних ставки које морају бити попуњене да би постале смислене, еnumerативне структуре захтевају појачани рецепцијски допринос, најчешће знатно већи него други традиционални елементи нарације. У овом домену „естетика рецепције” Волфганга Изера (Wolfgang Iser) из перспективе *листологије* Е. фон Концен, кореспондира са процесом декодирања запаженим у основи рецепције листе. Пратећи Изерову теорију рецепције, Е. фон Концен истиче да празнине у књижевним текстовима, баш као и у форми листе (било да се тумачи њена унутрашња организација или уклопљеност у шири текстуални и семантички контекст) „разбијају низ наративних шема, супротстављајући се нашим очекивањима наративног наставка, при чему се читаочева машта одмах мобилише не би ли делове интегрисала у кохерентну целину” (ISER 1978: 186).

Рецепцијски аспект такође укључује питање спацијалности и темпоралности (билиографске) листе: ако је виђена практично, као чисто формална, текстолошка форма, адекватна су питања времена утрошеног за усвајање листе или селективног проналажења потребних података. Друго се питање односи на дужину трајања ефекта читања након усвајања (билиографске) листе, док треће подразумева њен шири рецепцијски домет: деловање на читаочеву личност и друштвено-историјски контекст, чиме долазимо до теме функционалности листе.

6. Функције листе. У циљу проналажења начина да се концептуализују различите функције листе, Е. фон Концен користи појам „приступачности” за означавање свега што листа може да „приушти”, односно онога што је потенцијално „способна да постигне у одређеном контексту” (CONTZEN 2021: 5). Да ли је листа и колико утилитарна, у којој мери је референцијална и подстицајна читаоцу за ступање у процес њеног одгонетања и стављања у неки поредбени однос? Да ли је (условно) ограничавајуће наративна форма листе за рецепијента фрустрирајућа? Где су нара-

тивне границе листе и колики је њен наративни потенцијал?... – питања су која се односе на функционалност форме листе.

Функција листе може бити сазнајна, етичка, естетска, листа може да карактерише вештину и елоквенцију свога састављача, али и рецепијента, да пренесе или сачува сећање, и тако даље. Опште је позната њена улога чуvara акумулираног знања и колективног културног памћења, заступљена у епској традицији кроз форму каталога. Листе, међутим, услед специфичне форме могу имати изражено умањено афективно дејство, али и то не мора бити правило ако је њена звучна ритмизација пријемчива читаочевим чулима. Чак и у оваквом, летимичном погледу на функционалност листе заиста је запањујуће да једна наизглед тако једноставна форма може изазивати фрустрираност, осећање контроле и сигурности, утисак уређеног света, задовољство (које произлази из привлачности чина читања, декодирања и асоцијативних моћи листе) или, напротив, несигурност и страх (од онога што не можемо да схватимо, по величини, броју и сл.), затим разочарање (услед недостајућег објашњења, немогућности читаочевог „наративног уграђивања”, отуђења од текста итд. (в. CONTZEN 2021: 50). Осцилирајући „између блискости и удаљености”, листе, дакле, „могу оснажити читаоце једнако као и онеспособити их”. (2021: 50)

Сви издвојени кључни аспекти листе укључују и питање њеног квалитета, на који могу да утичу структура или садржај листе, а зависно од читаочеве интенције, њена функција је мање или више изражена у односу на структурална питања. По питању садржаја и обима библиографске листе ауторских прилога из периодичних публикација, њена мешовита организација, тематски и жанровски (не)класификована грађа пружа другачије увиде у стваралаштво аутора, омогућава одређене закључке о домету и домену његових интересовања, утиче на вредновање пишчеве личности и његове везе са националном културом. У овом смислу, листа је и простор сећања, како пишчев, индивидуални, тако и шири, колективни.

Тиме долазимо, не до питања, већ до великог проблема опште националне, али и глобалне културне атмосфере људске заједнице која (библиографском) листом може бити откривена. Разматрање њеног почетка, краја и динамике доводе нас до закључка да ниједна библиографска листа није самостална појава, већ да припада знатно већој, мрежи најпре једне националне заједнице, али упућује и на њену укљученост у онај сегмент културног живота који представља часописно издаваштво. У том контексту, библиографска листа треба да „посведочи” о историјским токовима, да сачува забележену и прегледну њихову културну и друштвену атмосферу. У библиографским листама долазе до изражаја учесталост и динамика објављивања грађе, њен значај и улога појединачних аутора у периодичним публикацијама. Видљива је такође често помињана, и у данашње време нарочито актуелна, (не)адекватна економска подршка књижевним часописима, која се одражава на обим објављивања, а тиме и на могућност јавног (па и мотивације креативног) испољавања књижевних радника. Након летимичног погледа на обим библиографске листе тј. на велики број објављених Драинчевих прилога у часописима, без ширих увида у њен садржај, читалац *Библиографије Рада Драинца* врло лако може се запита: има ли данас довољно интелектуалне просвећености и адекватног културног материјала који би могао да „оформи” библиографију сличног обима, или: има ли довољно књижевне и некњи-

жевне вредне културне грађе којом би се данашњи часописи могли подједнако добро квалитативно и кванитативно садржајно опремити?

Условљене контекстима у којима се појављују, листе, као и библиографије, одликује досезање изван оквира једноставних утилитарних функција, због чега обе форме поседују знатно шири семантички домет од оног који номинално садрже. Због уочене иманентне обухватности, Денис Хол (Dennis Hall) чак говори о феномену „листоманије”, видевши форму листе као симптом постмодернизма у 21. веку и „икону популарне културе”: јер „свака је особа данас сама творац својих листа” (HALL 2005: 58). Из наведеног разлога Умберто Еко (Umberto Eco) истиче потребу разликовања листа, у Ековој „листологији” оних „поетичких” и „практичних” (или „прагматичких”), мада уз „успутно” упозорење да упркос свакој њиховој привидној функционалној дихотомији „постоје листе и листе” (ECO 2009: 113).

Узети заједно, аспекти листе које смо анализирали у овом одељку представљају прве помаке у „листологији”, и, надамо се, у њеној примени када је реч о рецепцији библиографија.

4. Један прилог апликативности листолошког приступа библиографијама

У наредном, аналитичко-интерпретативном сегменту рада потврђујемо апликативност листолошког приступа пописаним ауторским прилозима из серијских публикација, на примеру одељка *Библиографије Светлане Велмар-Јанковић 1952–1999*, „Чланци и прилози у серијским публикацијама” из селективне библиографије Светлане Велмар-Јанковић Бранке Булатовић која је објављена као део темата у зборнику *Савремена српска проза*. Могућности листолошког приступа библиографији најбоље репрезентује његова примена на другом примеру¹⁵, библиографском попису белетристичке и небелетристичке грађе заступљене у листовима, часописима, зборницима и антологијама, из потпуне *Библиографије Рада Драинца 1916–1999* који је саставио Гојко Тешић. Из листолошке перспективе, два различита приступа творе и две различите ауторске часописно-библиографске биографије.

Анализа ове две библиографске листе обухвата њихове формалне аспекте, у чијем контексту можемо анализирати ефекте жанровског и тематског разврставања, као и његовог изостајања. Оне су добар пример листе обликоване као класификације која се састоји од одвојених уноса, али груписаних заједно, под једним насловом и посебним системом категоризације. Како запажа Е. фон Концен „нису све листе класификације, али класификације често долазе у листама” (CONTZEN 2021: 35). Пракса каталогизације, набрајања и индексирања се, према одређењу Мишела Фукоа (Michel Foucault) подједнако оправдано може сматрати покушајем уређења света (в. FOUCAULT 2009, 324–237) и сакупљања „Истог”¹⁶. У овом контексту, листе

15 Пример потпуног библиографског приказа дела једног писца на коме би се подједнако добро могао применити листолошки приступ представља *Библиографија о Момчилу Настасијевићу* Гојка Тешића објављена у часопису *Књижевна историја* (год. 4, бр. 16, 1972, стр. 741–777), као и *Библиографија* (1922–1990) Новице Петковића објављена у четвртном тому Сабраних дела Момчила Настасијевића (1991).

16 Уп. „историја поретка наметнутог стварима била би историја Истог – оног што је, за дату културу, и распршено и повезано, да би се стога разликовало по врстама и да би се скупило у идентитете“ (FOUCAULT 2009: 395–396).

су врсни примери потребне свести о (културној, књижевној и идентитетској) кохерентности, те указују на посебну димензију људског погледа на свет.

Ако пођемо од формалне структуре библиографских листа, приметно је да Тешићев попис Драинчевих дела објављиваних у периодичним публикацијама одликује спроведено жанровско и тематско разврставање¹⁷, док је одељак „Чланци и прилози у серијским публикацијама” *Библиографије Светлане Велмар-Јанковић 1952–1999* видно мешовитог типа, без оваквог типа класификације (в. Прилог бр. 1). Када се зна да је Драинац живео само 44 године (1899–1943), изузетно обиман листолошки приказ Драинчевог дела из часописне грађе, осим што служи као добра оријентација за сналажење у комплексном пишчевом стваралачком опусу, добија одлике фантастичне биографије, а Драинчева личност поприма митолошке размере. Изостајање додатне класификационе шеме у одељку *Библиографије* Б. Булатовић у великој мери утиче на њену рецепцију, а нарочито сегмента посвећеног чланцима и прилозима у серијским публикацијама који је у еnumerативном смислу најобимнији. Премда на први поглед може да учини да дело С. Велмар-Јанковић изгуби на комплексности, мешовити тип навођења и распоред грађе према хронолошком и ширем структурном критеријуму, ефектније осветљава ауторкину присутност у различитим националним културним сферама. Њен обим, али и „шароликост” такође позитивно утичу на читаочеву концентрисаност (изостаје тренутак замора узрокован дужином листе и усвајањем једноличне, тематски груписане грађе, бројним понављањима итд.), која је променљива у случају рецепције Драинчеве *Библиографије*. Један од могућих начина да се у њеној рецепцији превазиђе ефекат „досаде” јесте селективно читање, а оно подразумева особену динамику прелажења са теме на тему, са једног жанра или одељка на други, без једнаке посвећености сваком појединачном елементу листе. Наведени тип читања није истраживачки, већ информативно усмерен, али може довести до посебне интеракције елемената библиографске листе.

Тип читања библиографске листе свакако зависи од основне интенције рецепцијске потраге, мада њен исход може потицати како из пажљивог, тенденциозног истраживања (какво је трагање за поетичким и индивидуалним ауторским цртама, или одређеним идеолошким и културним моделима), тако и из домена наводних „случајности”. Наведени закључци отварају низ питања, најпре: у којој мери се семантичка структура библиографске листе опире једноличном рецепцијском „функционисању” библиографског жанра, с обзиром на то да је рецепција библиографске листе подвргнута његовим, пре свега, прагматичним циљевима? Колико је интерактиван однос елемената библиографске листе и како су они релевантни као самосталне јединице, а како у интерактивном читању? Напослетку, какав став треба заузети према природи овако специфичних узајамности?

За анализу структуре библиографске листе од значаја је, такође, да ли је бележење прилога у потпуности спроведено хронолошким редом (у жанровски класи-

17 Наведени одељак *Библиографије Рада Драинца 1916–1999* има следећу структурну организацију: „Прилози у листовима, часописима, зборницима, антологијама”; „Песнички препеви”; „Проза у листовима и часописима”; „Манифести, есеји, чланци, прикази, критике”; „Полемике и памфлети”; „Ликовна критика”; „Позоришна, музичка и филмска критика”; „Интервјуи и књижевне репортаже”; „Путописи и репортаже из бивше Југославије”; „Путописи и репортаже из Европе”; „Публицистика (новински текстови, репортаже, памфлети, коментари...)” и „Новински извешаји”.

фикованој библиографској листи долази до својеврсног прекида хронологије онда када је потребно прећи на наредну жанровску групу прилога: в. Прилог 1), а за њену рецепцију може бити важно чак и питање: да ли су јединице библиографске листе наведене мешовитим писмима?

Пошто је библиографија осмишљена као компактна, иако по питању садржаја и обухваћене грађе жанровски веома хетерогена форма, нарочит истраживачки изазов представља питање ефекта њене начелне сведености и концизности. За истраживаче библиографске форме подједнако изазовна могу бити и следећа питања: у којој мери жанровска хетерогеност референци библиографске листе утиче на процес њене рецепције? Колико је изражена жанровска (и свака друга) граница између литерарних и осталих врста прилога, с обзиром на чињеницу да их обједињују, како библиографска форма, тако и пишчева личност? Како је библиографија као поджанр уклопљена у надређени жанровски систем периодичне публикације или како се одражава аспект периодичности на „фиксирану” библиографску листу ауторских прилога из часописа? Истој групи припада и питање: шта од претходног часописног контекста тј. ван контекста појединачних часописа ови елементи библиографске листе уносе у њен садржај? Уз аспект дијахроније, чињеница да библиографија сугерише читање које нужно успоставља интерактивну везу, у нашем случају часописног жанра са другим жанровима, доводи до закључка да библиографија, упркос начелној компактности, сређености и сведености, стално осцилира између отворености и затворености.

Још један, наративни приступ рецепцији *Библиографије* Драинчевог дела из периодичних публикација, такође може спречити тренутак рецепцијског замора. Из њега проистиче исцрпније листолошко читање са потпунијим увидима до којих није могао доћи ни сам Драинац, јер није био у прилици да своја дела сагледа из листолошке перспективе библиографског пописа. Дијахронијско представљање заступљености пишчевог дела у периодици не открива, наиме, само интензитет објављивања, темпо његовог рада, интересну сферу или укљученост у развојним токовима националне културе. У далекосежном сагледавању оно читаоцу може разоткрити бројне узајамности и правилности не само пишчевог, већ и сопственог присуства у свету. Аналогно томе, на плану колективне културне, али и личне историје, библиографска листа постаје искуствени документ и простор сећања. Управо зато што писац и његово дело у библиографској листи увек живе и оживљавају заједно, осим практично-сазнајне, она има и евидентну симболичко-сазнајну (мистичну) вредност. А таква форма нужно носи, преноси и изазива одређену атмосферу.

Издвојене две библиографске листе можемо посматрати као целовите или као делове других структура. На таквим полазним основама може се анализирати њихова припадност часописном жанру¹⁸, сабраним делима и критичким текстовима о писцу (Тешићева *Библиографија*) или тематском зборнику (*Библиографија* Б.

18 Непотпун библиографски попис „Библиографија о Раду Драинцу” Гојка Тешића сачињен је 1972. а потом објављен 1973. године у часопису *Књижевна историја* (год. 5, бр. 19, 1973, стр. 527–557), готово троструко мањег обима од свог коначног облика из 10. тома Сабраних дела Рада Драинца *Критичари о Драинцу* који користимо у нашој студији. Наведени податак потврђује претходно изложене ставове о утицају ширег жанровског оквира на садржај, структуру и обим библиографије, у овом случају књижевнонаучног часописа.

Булатовић). Контекстуални положај библиографских листа ауторских прилога из периодичних публикација, на интерактивној релацији *макро-* и *микро*плана може да покаже како називи часописа (који сугеришу одређене идејне оквире) утичу на процену идеологије и поетике пишчеве стваралачке биографије.

Осим припадности ужем жанровском контексту, рецепцију, а и настајање библиографске листе одређује и знатно шири, друштвени културни, политички и историјски *макро*план. Читаоцу који се у току процеса рецепције нашао на том „пољу” библиографски попис омогућава да се „на широком и хетерогеном пољу књижевне периодике боље уочавају не само сложена идејна и духовна врећа, поетички помаци, резони и раскиди са постојећим књижевним конвенцијама претходних епоха, већ има и бољи увид у жанровски репертоар одређене епохе” (МАТОВИЋ 2010: 13). У културолошком контексту тумачења библиографске листе важно је нагласити њен „утицај” на вредновање пишчеве личности кроз његову везу са националном културом, као и чињеницу да створена листа представља попис ауторских прилога заступљених у листовима и часописима *једног простора* и *једног* његовог културног и друштвено-историјског раздобља. Сходно томе, библиографска листа пружа добар поглед на културнополитичко и књижевноисторијско „кретање”, поетички и друштвено-политички динамизам.

Библиографски попис ауторских прилога објављиваних у серијским публикацијама има форму изузетно дуге листе која никако није независна од процеса рецепције. Увиди у рецепцијски аспект библиографије подразумевају анализу њеног „имплицитног читаоца”, тј. оног коме су намењене и ко их чита (а он обухвата врло „узак круг” људи). Процена природе и квалитета рецепције саме библиографске листе са собом носи низ додатних питања: да ли је листа досадна, обавезујућа, директивна, заморна итд., какав је темпо њене рецепције или каква је у начелу њена веза са читаоцем?

Поред везе са читаоцем, библиографије ауторских прилога из периодичних публикација одржавају везу са фигуром писца који је обједињујући фактор и стално место свих референци листе. Писац и његово дело у листи увек настају, живе и оживљавају заједно, од почетка до краја, у њему је крај само услован, јер га читање увек изнова оживљава, а то читање има различите поводе и функције. Библиографска листа читаоцу предочава развојни пут пишчеве књижевне поетике и стасавања његове *књижевне личности*. У том погледу могли бисмо анализирати колико садржај библиографске листе одговара идејно-поетичкој пишчевој биографији, или на примеру Драинчеве библиографије, фигури оснивача и уредника часописа *Хипнос*. Посебно би се могло пратити појављивање Драинчевих прилога у часопису *Хипнос*¹⁹, те, у истом контексту, и колико привилеговано место у библиографији добија поетика хипнизма и бива откривена његова програмска концепција.

Размотрићемо још писца у улози читаоца своје библиографије. За разлику од Драинца, Светлана Велмар-Јанковић је могла да прочита библиографску листу својих текстова објављених у зборнику *Савремена српска проза*.²⁰ Читајући бројне

19 За детаљније увиде у програмску концепцију хипнизма у контексту генолошког приступа књижевним часописима видети студију Видосаве Голубовић: „Програмски часопис и књижевни жанр *Хипнос* Рада Драинца” (Голубовић 2010: 199–216).

20 Ауторка је учествовала на округлом столу из којег је касније произашао темат у зборнику *Савре-*

разговоре са ауторком, ми, међутим, нисмо наишли на питање које би осветлило ауторску рецепцију библиографске листе. Да ли је С. Велмар-Јанковић открила и осветлила неке правилности свог живота и рада након суочавања са његовом листолошком формом? Какву је причу ауторка ишчитала из ње? Шта сусрет са „сопством” у библиографској листи представља самом аутору и каква сећања евоцира?... – само су нека од могућих питања усмерена ка ауторкиној рецепцији библиографске листе која нису постављена, и на које немамо одговоре.

Форма листе се не јавља само у функцији „библиографије писца”, већ и као „културна библиографија” једне епохе. У интерактивном читању, у домену културног и политичког живота српског народа, до изражаја долази удружени активизам писаца (Светлане Велмар-Јанковић и Рада Драинца) и епоха у којима су стварали, па су у библиографијама видљиви њихови идејни, идеолошки, програмски или естетски параметри, доследност у квалитету и квантитету, часописне грађе и опуса појединачних аутора. Библиографије ауторских прилога из периодичних публикација добар су показатељ културолошке вредности текуће књижевне продукције, заступљености мање познатих, локалних књижевних часописа и њихове видљивости на мапи текуће националне књижевне продукције. А све издвојене функције библиографских листи потврђују да, са добре временске удаљености, у новим смисловима и значењима пред потоњим читаоцима листолошки пописане грађе „искрсава” људска склоност да се из обиља чињеница сачуваних у историјском памћењу „конструисе линија континуитета” (ЛОТМАН 2004: 9), онако како „хаотична слика догађаја за посматрача из руку историчара излази као накнадно организована” (ЛОТМАН 2004: 31).

То су била питања и важни подстицаји за отварање ка листолошком приступу у анализи библиографија ауторских прилога из периодичних публикација. Надамо се да ће они мотивисати будуће истраживаче да приступе темељнијој и систематичнијој анализи специфичности библиографије и њеног жанровског статуса. Сва ова питања се не постављају када се говори о библиографијама, а управо она потврђују да се изнова треба поставити пред њеном наизгледном завршеношћу, и тиме подсетити на важност теоријског промишљања библиографије које би, између осталог, осветлило њен књижевнонаучни и културолошки значај.

Закључак

У раду смо показали апликативност листолошког метода на библиографске листе, као и на једну од могућих рецепција²¹ (под)жанра библиографије. Посебну пажњу посветили смо анализи функције библиографске листе и питању: у којој мери оне превазилазе информативно-оријентациони и пописивачки карактер?

Сажет преглед теоријских ставова о листама указао је на њихово неупамена српска проза.

21 Уз напомену да наши увиди могу представљати помак у погледу рецепције библиографских пописа наведеног типа, у раду нисмо детаљније анализирали методологију и стандарде обликовања библиографије. За ову намену упућујемо на неколико релевантних практичних приручника: *Основе библиографије* Олге Срдановић Бараћ (Београд, 1972), приручник *Библиографија: скрипта за стручни испит* (Београд, 1980) Вере Сечански, и, посебно, књигу *Библиографија: приручник за стручни испит* Дејана Вукићевића (Београд, 2021).

дљиво, али запажено присуство у литератури и науци о књижевности. Средишњи део истраживања односио се на подручје библиографског пописивања прилога појединачних аутора, заступљених у периодичним и серијским публикацијама. Он је осмишљен као скица за детаљнија будућа тумачења форме библиографске листе, њихове релевантности за поетику појединачних аутора и за шире контекстуалне, културне, друштвено-историјске и рецепцијске увиде. Ако смо сагласни са мишљењем да библиографија „треба да буде бриљантна у форми, разумљива сваком кориснику који нема нимало библиографског образовања”, али уз све наведено такође и „привлачна” јер „појединца, и науку и нацију проналази у њиховом простору, идентитету” (ВРАНЕШ 2010: 357–358), онда можемо закључити да библиографија Рада Драинца представља праву сазнајну и читалачку авантуру.

Нови видокрузи предмета и намене библиографије, исхода библиографске селекције и класификације изложени у овом раду, потврђују да библиографија није тек „мртво слово на папиру” (ВРАНЕШ 2010: 358), те да рецепијенту може да открије много – не само о аутору-состављачу и писцу који је главни актер библиографске листе, или о културно-историјском контексту и мистичним аспектима библиографије, већ и о њему самом, док урођен, са свима њима заједно, твори јединствен свет библиографске приче.

Цитирана литература

- VRANEŠ 1997: VRANEŠ, Aleksandra. *Srpska bibliografija u periodici 1766–1941*. Beograd: Draganić, 1997. [orig.] Вранеш, Александра. *Српска библиографија у периодици 1766–1941*. Београд: Драганић, 1997.
- VRANEŠ 2010: VRANEŠ, Aleksandra. *Osnovi teorije i istorije bibliografije*. Banjaluka / Beograd: Narodna i univerzitetska biblioteka Republike Srpske / Filološki fakultet, 2010. [orig.] Вранеш, Александра. *Основи теорије и историје библиографије*. Бањалука / Београд: Народна и универзитетска библиотека Републике Српске / Филолошки факултет, 2010.
- BELKNAP 2000: BELKNAP, Robert. „The Literary List: A Survey of its Uses and Deployments”. *Literary Imagination*, 2.1, (2000), pp 35–54.
- BULATOVIĆ 1999: BULATOVIĆ, Branka. „Bibliografija Svetlane Velmar-Janković 1952–1999”. *Savremena srpska proza*. Trstenik, 1999, 31–48. [orig.] Булатовић, Бранка. „Библиографија Светлане Велмар-Јанковић 1952–1999”. *Савремена српска проза*. Трстеник, 1999, 31–48.
- GOLUBOVIĆ 2010: GOLUBOVIĆ, Vidosava. „Programski časopis i književni žanr Hipnos rada Drainca”. *Žanrovi u srpskoj periodici*. Vesna Matović (ur.). Beograd: Institut za književnost i umetnost, 2010, 199–216. [orig.] Голубовић, Видосава. „Програмски часопис и књижевни жанр Хипнос рада Драинца”. *Жанрови у српској периодици*. Весна Матовић (ур.). Београд: Институт за књижевност и уметност, 2010, 199–216.
- ECO 2009: ECO, Umberto. *The Infinity of Lists: From Homer to Joyce*. Trans. by Alistair McEwen. London: MacLehose Press, 2009.
- DOLEŽALOVÁ 2009: DOLEŽALOVÁ, Lucie. „Introduction: The Potential and Limitations of Studying Lists”. Lucie Doležalová (ed.). *The Charm of a List: From the Sumerians to Computerised Data Processing*, Newcastle upon Tyne: Cambridge Scholars Publishing, 2009, pp 1–8.
- ISER 1978: ISER, Wolfgang. *The Act of Reading: A Theory of Aesthetic Response*, London: Henley,

1978.

- KARADŽIĆ 1969: KARADŽIĆ, Vuk. „O srpskim kalendarima”. *Danica* (1826, 1827, 1828, 1829, 1834). Sabrana dela Vuka Karadžića, knj. 8. Prosveta: Beograd, 1969, 239–243. [orig.] Караџић, Вук. „О српским календарима”. *Даница* (1826, 1827, 1828, 1829, 1834). Сабрана дела Вука Караџића, књ. 8. Просвета: Београд, 1969, 239–243.
- KOSTIĆ 1979: KOSTIĆ, Đorđe S. „Ka izdavanju rukopisne bibliografije Lukijana Mušickog”. *Arheografski prilozi*, 1 (1979), str. 247–257. [orig.] Костић, Ђорђе С. „Ка издавању рукописне библиографије Лукијана Мушицког”. *Археографски прилози*, 1 (1979), стр. 247–257.
- LOTMAN 2004: LOTMAN, Jurij. *Kultura i eksplozija*. Beograd: Narodna knjiga, 2004. [orig.] Лотман, Јуриј. *Култура и експлозија*. Београд: Народна књига, 2004.
- MAINBERGER 2003: MAINBERGER, Sabine. *Die Kunst des Aufzählens: Elemente zu einer Poetik des Enumerativen*, Berlin: Walter de Gruyter, 2003.
- MAKSIMOVIĆ 1987: MAKSIMOVIĆ, Vojislav. *Osnove teorije bibliografije: sa primjerima*. Beograd: Narodna biblioteka Srbije, 1987. [orig.] Максимовић, Војислав. *Основе теорије библиографије: са примјерима*. Београд: Народна библиотека Србије, 1987.
- MAKSIMOVIĆ 2012: MAKSIMOVIĆ, Vojislav. *Bibliografski i srodni ogledi*. Istočno Sarajevo: Matična biblioteka, 2012. [orig.] Максимовић, Војислав. *Библиографски и сродни огледи*. Источно Сарајево: Матична библиотека, 2012.
- MATOVIĆ 2010: MATOVIĆ, Vesna. „Žanrovi u periodici”. *Žanrovi u srpskoj periodici*. Vesna Matović (ur.). Beograd: Institut za književnost i umetnost, 2010, 7–13. [orig.] Матовић, Весна. „Жанрови у периодици”. *Жанрови у српској периодици*. Весна Матовић (ур.). Београд: Институт за књижевност и уметност, 2010, 7–13.
- MIHAILOVIĆ 1964: MIHAILOVIĆ, Georgije. *Srpska bibliografija 18. veka*. Beograd: Narodna biblioteka Srbije, 1964. [orig.] Михаиловић, Георгије. *Српска библиографија 18. века*. Београд: Народна библиотека Србије, 1964.
- NOVAKOVIĆ 1869: NOVAKOVIĆ, Stojan. *Srpska biblijografija za noviju književnost 1741–1867*. Beograd: Srpsko učeno društvo, 1869. [orig.] Новаковић, Стојан. *Српска библијографија за новију књижевност 1741–1867*. Београд: Српско учено друштво, 1869.
- SAMMONS 2020: SAMMONS, Benjamin. *The Art and Rhetoric of the Homeric Catalogue*. New York: Oxford University Press, 2020.
- PANKOVIĆ 1982: PANKOVIĆ, Dušan. *Srpske bibliografije 1766–1850*. Beograd / Novi Sad: Narodna biblioteka Srbije / Biblioteka Matice srpske, 1982. [orig.] Панковић, Душан. *Српске библиографије 1766–1850*. Београд / Нови Сад: Народна библиотека Србије / Библиотека Матице српске, 1982.
- POPOVIĆ 1977: POPOVIĆ, Bogdan. „Književni listovi”. *Kritički radovi Bogdana Popovića*. Srpska književna kritika. Knj. 8. Franjo Grčević (prir.). Novi Sad / Beograd: Matica srpska / Institut za književnost i umetnost, 1977, 124–177. [orig.] Поповић, Богдан. „Књижевни листови”. *Критички радови Богдана Поповића*. Српска књижевна критика. Књ. 8. Фрањо Грчевић (прир.). Нови Сад / Београд: Матица српска / Институт за књижевност и уметност, 1977, 124–177.
- TEŠIĆ 1999: TEŠIĆ, Gojko. „Bibliografija Rada Drainca 1916–1999”. *Kritičari o Draincu*. Gojko Tešić (prir.). Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, 1999, str. 537–605. [orig.] Тешић, Гојко. „Библиографија Рада Драинца 1916–1999”. *Критичари о Драинцу*. Гојко Тешић (прир.). Београд: Завод за уџбенике и наставна средства, 1999, стр. 537–605.
- FOUCAULT 1994: FOUCAULT, Michel. *The Order of Things. An Archaeology of the Human*

Sciences. New York: Vintage books, 1994.

HALL 2005: HALL, Dennis. „Listomania: The List as Popular Icon”. *Studies in Popular Culture* 28.1, (Oct. 2005), pp 49–59.

CONTZEN 2018: CONTZEN, Eva von. „Experience, Affect, and Literary Lists”. *Partial Answers: Journal of Literature and the History of Ideas*, Volume 16, Number 2 (June 2018.). Johns Hopkins University Press, pp 315–327.

CONTZEN 2021: CONTZEN, Eva von. Theorising Lists in Literature: Towards a Listology. *Lists and Catalogues in Ancient Literature and Beyond: Towards a Poetics of Enumeration*. Ed. by Rebecca Laemmle, Cédric Scheidegger Laemmle and Katharina Wesselmann. Berlin: de Gruyter, 2021, 35–54.

ĆOSIĆ VUKIĆ I MATOVIĆ 2014: ĆOSIĆ VUKIĆ Ana i Vesna Matović (ur.). *Značaj bibliografije periodike za istraživanje književnosti i kulture*. Beograd: Institut za književnost i umetnost, 2014. [orig.] Ћосић Вукић Ана и Весна Матовић (ур.). *Значај библиографије периодике за истраживање књижевности и културе*. Београд: Институт за књижевност и уметност, 2014.

Jelena Z. Milić

THE BIBLIOGRAPHIES OF THE AUTHORS ARTICLES IN PERIODICAL PUBLICATIONS:
TOWARDS A LISTOLOGICAL APPROACH

Summary

On the example of two different bibliographic approaches to listed authors articles from periodical publications, in our research we indicate the applicability of the listological approach to this material. In the introduction, we provide insights into the continuity of interest in bibliography in the Serbian scientific tradition, with reviews of its history and theory, from the beginnings in Orfelins *Calendar* for 1766. and the *Slavo-Serbian Magazine* (1768), which were on the border between theoretical and critical thinking about literary works and their bibliographic listing. We also refer to previous theoretical approaches to bibliography in Serbian literary science, and shows that they did not give special attention to the question of its reception. After a brief review of the basic theses of listology (theory of list), in the last segment of the research we analyze the possibilities of applying the listological method to bibliographic lists of authors articles in periodical publications.

Keywords: bibliography, listology, list, literary journals

Прилози

ографија песама Рада Драинца у *Српском књижевном гласнику*.

[1994]

229) Раде Драинац. Изабрао Предраг Чудић. *Српски Јуџ*, I/1, 1994, стр. 118–125. Из садржаја: „Јесен“, „Раде Драинац“, „Посланица приликом тридесетог рођендана аутора ове поеме“, „Невидљива станица“, „Балада“, „Велика визија“, „Интермецо“, „Песник и домовина“, „Пантеизам“, „Пикова дама“, „Родни брег“, „У тега“.

[1996]

230) „Снег“. – *Поезија*, I/1, 1996, стр. 125. (Из темата Михаила Пантића „Белине: песме о снегу“).

[1998]

231) „Verglaš“. – *Књиже*, I/1, X 1998, стр. 38.

[1999]

232) „Љубавни пустолов“. – *Борба*, 19. 08. 1999.

Песнички препев

233) Иван Вазов: „Зима. На снегу“. Превод с бугарског. – *Књижевна ревија*, I/1, 1926, стр. 12–13.

234) Сирак Скитник: „Nature ressuscitee“. Превод с бугарског. – *Књижевна ревија*, I/1, 1926, стр. 13.

235) Владимир Мајаковски: „Ево вам“. Превод са руског. – *Фронти*, I/1, 26. VI 1932, стр. 1.

236) Бенжамен Фондан: „Фрагмент из Улиса“. Превод с француског. – *Фронти*, I/1, 26. VI 1932, стр. 2.

237) Јоп Vineа: „Роман“. Превод с француског. – *Фронти*, I/1, 26. VI 1932, стр. 4.

238) Giacomo Prampolini: „Поема“. – *Фронти*, I/1, 26. VI 1932, стр. 4.

239) Louis Philippe Kamman: „[Неодређен, ја сам човек жалосних песама]“. – *Фронти*, I/1, 26. VI 1932, стр. 4.

Проза у листовима и часописима

[1916]

240) „Прича без наслова. Лион, априла 1916“. – *Наша нада*, Лион, бр. 10, 20. III 1916, стр. 6. (Потписано: Рад. Н. Јовановић)

[1919]

241) „Једна болна успомена“. – *Ейхоа*, I/20, 21. XII 1919, стр. 3–4; бр. 21, 25. XII, стр. 1.

[1920]

242) „Чари међу звездама“. – *Ейхоа*, II/24, 5. I 1920, стр. 3–4.

Прилог 1. Сегмент одељка „Прилози у листовима, часописима, зборницима, антологијама 1916–1999“ (у: Гојко Тешић, *Библиографија Рада Драинца 1916–1999*)

124. Видосав Стевановић "Рефуз Мртвас", Београд, 1969 // Књижевност. ISSN 0023 2488. 24 : 49 : 12(1969) 588 591.
125. Реч и надреч // Књижевност. ISSN 0023 2488. 24 : 49 : 10(1969) 388 395). О Станиславу Винаверу.
126. Слободан Новак "Мириси, злато и тамјан", Загреб, 1968 // Књижевност. ISSN 0023 2488. 24 : 49 : 7(1969) 91 93.
127. Укус (не)исањатог // ПИП. ISSN 0027 6685. 19 : 948(9.3.1969). О метању књижевног укуса.
128. Душан Матић "Пролетак и ум", Београд, 1969 // Књижевност. ISSN 0023 2488. 25 : 51 : 9(1970) 277 279.
129. Мрав // Летоније Матице српске. ISSN 0025 5939. 141 : 406 6(1970) 577 580.
130. Пашагај // Књижевност. ISSN 0023 2488. 25 : 50 : 6(1970) 426 428.
131. Песник у времену // Синтеса. 1(1970) 19 22. О Душану Матићу.
132. Пепко Војинић Пурмар "Одзак Паулине Платинић". Нови Сад, 1969 // Књижевност. ISSN 0023 2488. 25 : 50 : 3(1970) 292 294.
133. Реч и метафора // Књижевност. ISSN 0023 2488. 25 : 50 : 4(1970) 387 397.
134. [Приповетке] // Књижевност. ISSN 0023 2488. 26 : 53 : 12(1971) 527 538. Садржи: Орао, Молац, Риба.
135. Милан Компенић "Галија о извору", Београд, 1972 // Књижевност. ISSN 0023 2488. 28 : 57 : 5(1973) 556 562.
136. Петар Цашић "Критике и огледи", Београд, 1973 // Политика. ISSN 0350 4395. 71 : 21746(20.4.1974).

42

137. Андрић // Књижевност. ISSN 0023 2488. 30 : 60 : 5(1975) 456 458.
138. Три записе // Летоније Матице српске. ISSN 0025 5339. 131 : 416 : 6(1975) 1024 1027.
139. Андрићев сан // Књижевна реч. ISSN 0358 4115. 5 : 60(12.7.1976).
140. Милап Дедињац или пут у неизмерност // Књижевност. ISSN 0023 2488. 31 : 62 : 9(1976) 706 728.
141. Мирјана Миоциновић "Сурово посоринге", Београд, 1976 // Књижевност. ISSN 0023 2488. 31 : 62 : 9(1976) 817 818.
142. Видосав Стевановић "Периферички змајеви" // Књижевност. ISSN 0023 2488. 31 : 47 : 1(1977) 44 5.
143. Петар Цашић "Простори срчке у делу Миодина Црљанског", Београд, 1976 // Савременик. ISSN 0036 519X. 24 : 47 : 4(1978) 397 403.
144. Дорћол // Књижевност. ISSN 0023 2488. 35 : 60 : 10(1980) 1806 1826.
145. О Скерлићу и /Јесу још једанпут // Књижевне новине. ISSN 0023 2416. 32 : 600/601(15.3.1980).
146. После свега имам утисак, да смо, ето, ипак сарзели за сећања или бар да сарземо за њих // ПИП. ISSN 0027 6685. 33 : 1657(1982) 29 30.
147. Прзивање Андрићевог гласа // Књижевне новине. ISSN 0023 2416. 34 : 656(14.10.1982).
148. The Sixth Day / transl. Svetlana Gligorjević // Relations. ISSN 0537 9201. 5/6(1982) 126 128. О делу Растка Петровића.
149. Хтела сам да искажем оно што сам као неуобичену материју послала у себи годинама // Политика. ISSN 0350 4395. 79 : 24773(23.9.1982).

43

Прилог 2. Сегмент одељка „Чланци и прилози у серијским публикацијама” (у: Бранка Булатовић Библиографија Светлане Велмар-Јанковић 1952–1999)